

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

על מה הציץ מרצה

בעניין עשיית הציץ נאמר, "וְעִשִּׂיתָ צִיץ זָהָב טָהוֹר ... וְהָיָה עַל מִצַּח אֶהָרֶן וְנִשָּׂא אֶהָרֶן אֶת עֹן הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ... וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תַמִּיד לְרָצוֹן לָהֶם לְפָנַי ה' ", ומכאן שהציץ מכשיר ומרצה קרבנות פסולים, ולא נתפרש בכתוב, מה הם אותם פסולים, שהציץ מכשיר אותם.

א. ואולם, אין לומר שהציץ מרצה ומכשיר קרבן שנפסל על ידי מחשבת פיגול, [שמחשב בשעת אחת מעבודות הקרבן, שתהא אחת האכילות מחוץ למקום הכשר לה], כי לעניין פיגול נאמר, "לא יחשב", ללמד, שהוא פסול ואין דבר מכשירו.

ב. וכן אין לומר שהציץ מרצה ומכשיר קרבן שנפסל על ידי מחשבת נותר, [שמחשב בשעת אחת מעבודות הקרבן, שתהא אחת האכילות אחר הזמן הכשר לכך, (והיא הנקראת בכמה מקומות מחשבת פיגול)], כי לעניין פסול זה נאמר "לא ירצה", ללמד שהוא פסול ואין דבר מכשירו.

- ומאחר שתפסת מועט תפסת, מסתבר שהציץ בא להכשיר פסול קל, [שאינו אסור בכל מקום, ויש אופנים שהוא מותר לגמרי ויוצא מכלל איסורו].

ג. ומכל מקום אין לומר שהציץ מרצה ומכשיר קדשים שנפסלו ביציאה, [כדם קרבן או בשר קרבן שיצאו חוץ לעזרה, שהם נפסלים בכך], ואף על פי שהוא פסול קל, שכן מצינו שהותר מכללו בבמה, [בנוב וגבעון, שכן לא היו שם מחיצות, שיפסלו הקדשים ביציאה חוצה להם].

והטעם שאין הציץ מרצה על כך, כי נאמר בעניין ריצוי הציץ, "לְרָצוֹן לָהֶם לְפָנַי ה' ", ללמד, שהציץ מרצה על דבר הנפסל בעודו בעזרה לפני ה', והיוצא, פסולו ביציאתו ולא לפני ה'.

[וזהו ששנינו במשנתנו, שאם יצא הקומץ, והקריבו, הרי זה פסול, ואין הציץ מרצה].

ד. וכן אין לומר, שהציץ מרצה ומכשיר קדשים שנפסלו מחמת שנעשית בהם עבודה בשמאל, ואף שהוא פסול קל, שכן מצינו שהותר מכללו ביום הכיפורים, שהכהן הגדול נוטל את הכף של הקטורת בשמאלו, בכניסתו לפני ולפנים.

אביי אמר, שהטעם שאין הציץ מרצה על כך, כי נאמר בעניין ריצוי הציץ, "וְנִשָּׂא אֶהָרֶן אֶת עֹן הַקְּדָשִׁים", ללמד, שהציץ מרצה על דבר שפסול לכתחילה בכל מקום, ואינו מתרצה אלא משום כבוד ציבור או על ידי הציץ, להוציא עבודת שמאל, שאינה פסולה לכתחילה בכל מקום, כי ביום הכיפורים כך יש לעשות לכתחילה.

ורב אשי אמר, שהטעם שאין הציץ מרצה על פסול מחמת עבודה בשמאל כי פסול זה אינו בקרבן אלא בעבודת הכהן ובריצוי הציץ נאמר "וְנִשָּׂא אֶהָרֶן אֶת עֹן הַקְּדָשִׁים" ללמד שהציץ מכפר על פסול שנעשה בקדשים עצמם ולא בעבודת הכהנים.

ה. וכן אין לומר, שהציץ מרצה ומכשיר קדשים שנפסלו מחמת שיש בהם מום, ואף שפסולם הוא פסול קל, שכן מצינו שהותר מכללו בעופות שאין המום פוסל בהם.

והטעם שאין הציץ מרצה על כך, כי נאמר בעניין בעלי מום "כֹּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם ... וְשׂוֹר וְשָׂה שְׂרִיעַ וְקְלוּט נִדְבָה תִעָשֶׂה אֹתוֹ וְלִגְדָר לֹא יִרְצָה", ללמד שהם פסולים ואין דבר מכשיר אותם.

ו. ועל כרחק, הפסול שהציץ מרצה ומכשירו, הוא פסול טומאה, שהוא פסול קל, שהותר מכללו בציבור, [שכן קרבנות ציבור קרבים בטומאה, שנאמר בקרבן התמיד, "צו את בני ישראל ואמרתם אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו", ללמד, שקרב במועדו אפילו בטומאה].

[וזהו ששנינו במשנתנו, שאם נטמא הקומץ, והקריבו, הציץ מרצה, והמנחה כשרה, והשיריים נאכלים].

על אלו קרבנות הציץ מרצה ובאילו אופנים

א. קרבנות ציבור [של ישראל].

בכל אופן שנטמאו, הציץ מרצה עליהם, בין באונס, בין בשוגג, [כגון סבור אין קרבנות מקבלים טומאה], ובין במזיד.

ולכאורה כן הדין אפילו נטמא הדם במזיד, ואחר כך גם נזרק הדם הטמא במזיד, הציץ מרצה על הקרבן ומכשירו.

ב. קרבנות גויים.

הגויים משלחים נדריהם ונדבותיהם להקרבה לגבוה שנאמר "דָּבַר אֵל אֶהָרֶן וְאֵל בְּנָיו וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֵישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל

אָפּר יִקְרִיב קָרְבָּנוּ לְכָל יְדָרִיָּהֶם וּלְכָל נְדָבוֹתָם אָפּר יִקְרִיבוּ לַיהוָה לְעֹלָה, לְרַבּוֹת גּוֹיִים שְׂנוֹדָרִים וְנוֹדָבִים כִּי־יִשְׂרָאֵל.

אולם אם נטמא קרבנם בכל אופן שהוא, בין במזיד, בין בשוגג, ובין באונס, אין הציץ מרצה על כך, שנאמר בעניין ריצוי הציץ, "וְנִשָּׂא אֶהְרֹן אֶת עֹזוֹ הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ... וְהִזָּה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרִצּוֹן לַיהוָה לְפָנָי הַזֶּה", ללמד שדווקא להם, [לקדשי בני ישראל המוזכרים בפסוק], הציץ מרצה, אבל לקדשי גויים, אין הציץ מרצה.

ג. קרבנות יחיד של ישראל.

< לדברי רב יוסף ורב חסדא, נחלקו תנאים בדין זה :

לדעת חכמים – מדין תורה, הציץ מרצה על טומאת קרבן יחיד של ישראל בכל אופן, כשם שהוא מרצה על טומאת קרבן ציבור של ישראל, אבל חכמים קנסו את העושה במזיד, ולכן אם נעשה הדבר במזיד, אין הציץ מרצה על הקרבן. [ולכאורה, אם הדין הזה הוא מחמת קנס, אין חילוק בין מטמא דם במזיד, לבין זורק דם טמא במזיד, ושניהם נקנסו בשווה, שלא ירצה הציץ].

ולדעת רבי יוסי [כדברי רב יוסף] או לדעת רבי אליעזר [כדברי רב חסדא] – לא קנסו חכמים את העושה במזיד, והניחו את הדבר כדין תורה, וכקרבן ציבור, שאפילו אם נעשה הדבר במזיד, הציץ מרצה על הטומאה.

< ולדברי רבינא, לא נחלקו תנאים בדין זה, אבל יש חילוק בין טומאה במזיד, לזריקת דם טמא במזיד.

- אם נטמא הדם, בכל אופן שהוא, בין באונס, בין בשוגג, בין במזיד, הציץ מרצה על כך, ובתנאי שהיתה זריקת הדם הטמא בשוגג. אבל אם נזרק הדם הטמא במזיד, אין הציץ מרצה על הקרבן.

< ואף לדברי רב שילא, לא נחלקו תנאים בדין זה, ויש חילוק בין טומאה במזיד, לזריקת דם טמא במזיד, אבל החילוק הוא הפוך.

- אם נטמא הדם באונס או בשוגג, הציץ מרצה על הקרבן בכל אופן שנזרק, [אפילו במזיד]. אבל אם נטמא הדם במזיד, שוב אין הציץ מרצה על הקרבן, [ואפילו נזרק אחר כך בשוגג, וכל שכן אם נזרק במזיד].

תרומה מתבואה טמאה על תבואה טהורה

לכתחילה, אין להפריש תבואה טמאה, להיות תרומה על תבואה טהורה, [משום שנעשה כתורם מן הרעה על היפה, ואין לעשות כן, אלא לתרום מן היפה, שנאמר, "וְלֹא תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא בְּהַרְימָכֶם אֶת חֶלְבֹּ [המשובח שבו] מִמֶּנּוּ", ללמד, שיש לתת מן היפה, ומי שאינו עושה כן הרי זה חוטא].

אולם בדיעבד, אם הפריש תבואה טמאה, להיות תרומה על תבואה טהורה, הרי זו תרומה, שכן נאמר, "וְלֹא תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא בְּהַרְימָכֶם אֶת חֶלְבֹּ מִמֶּנּוּ", ללמד, שמי שנותן מן הגרוע, הרי זה חוטא, ואם כן, על כרחך גם כשנותן מן הגרוע, יש כאן תרומה, כי אם לא נעשית תרומה מהגרוע, במה חטא.

לדעת חכמים – דין זה, שהתורם מתבואה טמאה על הטהורה, הרי זו תרומה, לא נאמר אלא כשעשה זאת בשוגג, אבל התורם במזיד מתבואה טמאה על הטהורה, קנסוהו חכמים, שלא תהא תרומה, ועליו לחזור ולתרום שנית מתבואה טהורה, כדי להתיר את התבואה הטהורה. [י"א שכשתרם במזיד מתבואה טמאה על הטהורה, קנסוהו שלא חלה התרומה כלל. וי"א שמה שהפריש, נעשה תרומה, אבל קנסוהו שלא הותרה בכך התבואה הטהורה, ועליו לחזור ולתרום ממנה להתירה].

ולדעת רבי יוסי ורבי אליעזר – אין חילוק בדין זה, בין תורם מן הטמאה על הטהורה בשוגג, לבין תורם מן הטמאה על הטהורה במזיד, ובכל אופן אם עשה זאת, יש כאן תרומה, ולא קנסוהו חכמים שלא תהא תרומה. [ולדברי רב יוסף ורב חסדא, מאחר שמצינו שרבי יוסי או רבי אליעזר, אינם קונסים את המזיד לעניין תרומה, מן הסתם הם אלו שאינם קונסים את העושה קרבן בטומאה, שלא ירצה הציץ, ולכן העמידו את הברייתא שאומרת, שהציץ מרצה על הטומאה אף במזיד, כדעת רבי יוסי או רבי אליעזר, כמבואר לעיל].

על אלו דברים טמאים שבקרבן הציץ מרצה

א. עולים.

הדם ושאר דברים הניתנים על המזבח לכפרה, כקמצים ומנחות כהנים, קרויים עולים, כי הם עולים למזבח לכפר.

ולדברי הכל הציץ מרצה על טומאתם, שאם נזרק הדם הטמא למזבח, הקרבן כשר, וכן אם הוקטר הקומץ הטמא, המנחה כשרה.

שכן שנינו בתורת כהנים על הכתוב, "וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו", שהכוונה לדם הקרבן, שהוא המכפר, כמו שנאמר, "כִּי הַדָּם הוּא בִּנְפֶשֶׁת יְכַפֵּר", ולא רק דם טהור מרצה, אלא גם דם טמא, שנאמר, "וְנִשָּׂא אֶהְרֹן אֶת עֹזוֹ הַקֹּדְשִׁים ...", ולא רק דם טמא מרצה, אלא גם כל העולים הטמאים מרצים, שנאמר, "לְכָל מִתְּנַת קֹדְשֵׁיהֶם".

ב. אכילות.

נחלקו חכמים, האם הציץ מרצה על הדבר הנאכל שבקרבן, [כלומר על בשרו] שנטמא, להחשיבו

כטהור. [ולא שיהיה כטהור גמור לעניין שיהיה מותר לאוכלו, אלא לעניין שיהיה מותר לזרוק את דם הקרבן, וכדעת רבי יהושע, האומר, שאין זורקים את דם הקרבן אלא אם כן בשרו קיים].

לדעת רבי אליעזר – הציץ מרצה על האכילות, ולכן אף אם נטמא הבשר, הוא נידון כבשר קיים טהור, וניתן לזרוק את דם הקרבן.

ולדעת רבי יוסי – הציץ אינו מרצה על האכילות, ולכן אם נטמא הבשר, הוא נידון כמי שאינו, ומאחר שאין בשר, אי אפשר לזרוק את הדם.

[רב יוסף רצה לומר שרבי יוסי הוא האומר שהציץ מרצה על האכילות אולם מצינו ברייתא שבה מבואר שרבי אליעזר הוא האומר שהציץ מרצה על האכילות].

חיוב כרת על אכילת קדשים בטומאת הגוף

נאמר "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ושרף והבשר כל טהור יאכל בשר. והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו [כלומר על האדם האוכל] ונכרתה הנפש ההוא מעמיה", ללמד, שלא הותרה אכילת קדשים אלא לטהורים, אבל טמא האוכל קדשים עונש כרת.

ומתוך שהקשה תורה שני דינים אלו זה לזה, [(א) היתר אכילת קדשים לטהורים. (ב) עונש כרת לטמאים האוכלים קדשים], למדנו, שאין עונש כרת לטמאים על אכילת קדשים, [מהכתוב "והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה"], אלא כשהותרו אותם קדשים לאכילת טהורים, [ונתקיים בקדשים הללו, "כל טהור יאכל בשר"].

ואמנם, היקש זה, יש שני אופנים ללמוד ממנו, מה הם הקדשים שהטמאים ענושים כרת על אכילתם.

(א) קדשים שטהור מותר לאכול מהם בפועל טמא האוכלם חייב כרת. כלומר, דווקא קדשים שאין בהם עתה שום פסול, הם בכלל הדין הזה אבל קדשים שנפסלו אחר זריקת הדם, כגון שנעשו נותר בלינת לילה, או יצאו מהעזרה, אינם בכלל זה.

(ב) קדשים שהותרו לטהורים באכילה בשעת זריקתם, ואפילו אחר כך נפסלו, טמא האוכלם חייב כרת. ובכלל זה קדשים שאחר זריקת דמם נעשו נותר בלינה או יצאו מהעזרה, שמתחילה בשעת הזריקה היו מותרים לטהורים.

ואף שלכאורה תפסת מועט תפסת, ואם כן אין לך לענוש כרת טמא האוכל קדשים, אלא על אכילת קדשים שמותרים עתה לטהורים, אבל לא על אכילת קדשים שהיו מותרים בשעת זריקת הדם, ואחר כך נפסלו, כגון שנעשו נותר בלינה, או יצאו מהעזרה.

מכל מקום, מאחר שנאמר "אשר לה'", למדנו לרבות לכלל כרת זה, גם טמא האוכל קדשים שנפסלו אחר הזריקה, בלינה או ביציאה מהעזרה.

אבל טמא האוכל קדשים שנעשו פיגול, אינו בכלל הכרת הזה על אכילתם, כי נאמר "מזבח השלמים", למעט קודש פסול זה מכרת של אכילה בטומאת הגוף.

והטעם שהריבוי נאמר לעניין קדשים שנפסלו בלינה ויציאה, והמיעוט נאמר לעניין קדשים שנפסלו במחשבת פיגול.

כי קדשים שנפסלו בלינה ויציאה, היתה להם שעת היתר לטהורים, והיא כשנזרק הדם, שכן רק אחר כך נפסלו.

אבל קדשים שנפסלו במחשבת פיגול, פסולם חמור, שכן נפסלו קודם זריקה, ומעולם לא היו מותרים לטהורים.

ולדעת רבי אליעזר, האומר, שהציץ מרצה על האוכלים [=בשר הקרבן], בשר קדשים שנפסל על ידי שנטמא, טמא האוכלו חייב כרת, ואפילו נטמא הבשר קודם זריקת הדם, שלא הותר לטהורים מעולם, כי מאחר שהציץ מרצה על הבשר, להחשיבו כטהור לעניין זריקת הדם, הוא נחשב כטהור גם לעניין שיחשב כמי שניתר לטהורים, ולכן טמא האוכלו חייב כרת, כדין טמא שאוכל בשר קדשים פסול, שהיתה לו שעת היתר לטהורים.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות יתקבלו בברכה:

עבור הורביץ

בנק פאגי (52) סניף 183 חשבון 654248